

Tasa-arvon ja demokratian Eurooppa

Sisällys

Euroopan puolesta, nationalismia vastaan

Ruurik Holm..... 2

Euroedustajalla on väliä

Outi Ojala..... 4

Eurolla elämä, toisella tasa-arvo

Minna Sirnö..... 8

Lissabonin tragedia saa farssin piirteitä

Heikki Lehtinen..... 12

Kasinokapitalismin kriisi kurittaa köyhiä naisia

Kaarina Kailo..... 16

Euroopan parlamentti ja demokratian sietämätön keveys

Anna Mikkola..... 20

Euroopan puolesta, nationalismia vastaan

Globaalit talous- ja rahoituskriisit ovat osumassa Eurooppaan koko voimallaan. Val-tavan mittaluokan kansainvälinen kriisi vaatisi kansainvälisiä vastatoimia. Nyt on kuitenkin huomattu, että Euroopan unioniin kuuluvat kansallisvaltiot pyrkivät lähinnä suojaamaan omia talouksiaan.

Maiden hallitukset ovat riippuvaisia oman maansa kansalaisten suosiosta. Niinpä Sak-san hallituspuolueiden menestys tämän vuoden liittopäivävaaleissa riippuu ennen kaikkea siitä, millaiselta vaalien alla vaikuttaa nimenomaan saksalaisten äänestäjien taloudellinen tilanne, ei esimerkiksi ranskalaisten tai puolalaisten.

Euroopan unioni ei pysty yhtenäisiin ja tehokkaisiin toimiin kriisin hillitsemiseksi, koska yhdenkään maan hallitus ei halua ottaa sitä riskiä, että sen panostukset kohentaisivatkin jonkin toisen maan äänestäjäkunnan tilannetta.

Ylikansallisesta, kansainvälisen talouden nimiin vannoneesta EU:sta on tullut yhtäkkiä vain kansallisvaltioiden liittouma. Tähänastinen Euroopan integraatio on perustunut yli-kansalliseen sopimukseen politiikan merkityksen vähentämisestä, ei ylikansallisten poliit-tisten rakenteiden luomiseen.

Uusliberaali markkinatalous on ollut EU:n missio. Kun se on ajanut karille, hyvin vähän EU:n viime vuosien perusideasta on jäänyt jäljelle. Nyt tarvittaisiin ylikansallista, valtioi-den ohjaamaa politiikkaa, mutta on jouduttukin huomaamaan, että sellaista ei ole edes mietitty.

Kaikki kriisit loppuvat aikanaan, mutta kriisin jälkeen maailma voi olla toisen näköinen. Mikäli meneillä oleva talouskriisi taittuu nopeasti, eikä kansallinen protektionismi liiaksi vahingoita valtioiden välisiä suhteita, EU:n integraatio voi kriisin jälkeen palata vanhoihin uomiinsa. Toisaalta, mikäli kriisi pitkittyy ja syvenee, käy yhä mahdottomammaksi jatkaa EU:n integraatiota vanhalta pohjalta, vaikka valtaapitävä EU-eliitti sitä kuinka toivoisi.

EU:n tärkein tehtävä on luoda kansainvälinen vapaa tila, jossa ihmiset voivat hyvin ja jossa he voivat vapaasti olla keskinäisessä vuorovaikutuksessa yli kansallisten rajojen. Nationalismin vastustaminen on EU:n keskeisin tehtävä.

Valitut uusliberalistiset menetelmät ovat kuitenkin onnettomalla tavalla johtaneet ti-lanteeseen, jossa jo lientyneeksi luultu nationalismi on nostamassa uudestaan päätään

jopa aivan Euroopan sydämessä.

Uusliberalistinen talousideologia lupasi, että "vapaa" eli erilaisten suuryritysten ehdoilla toimiva talous liittää kaikki kansat yhteen. On käymässä juuri päinvastoin: uusliberalistinen talous onkin johtanut tilanteeseen, jossa kansallisia etuja puolustetaan yhä voimallisemmin. Myös kansallisvaltioiden sisällä ongelmien syntipukiksi ovat jälleen kerran löytymässä erilaiset etniset vähemmistöt.

Euroopan unioni on mahdollisesti suurimmassa murroksessa koko historiansa aikana. Europarlamentin kesäkuiset vaalit osuvat siksi otolliseen hetkeen. Nyt EU:n kansalaiset voivat vaikuttaa siihen, millaiseksi yhteisöä tulevaisuudessa kehitetään.

Euroopan parlamentti on esimerkiksi työaikadirektiivin käsittelyn yhteydessä osoittanut, että se on valmis käyttämään todellista poliittista valtaa ja valmis vastustamaan komission ja ministerineuvoston keskeisimpiäkin esityksiä.

Taluskriisi on viimeistään osoittanut, että kansainvälistyneen talouselämän rinnalle tarvitaan ylikansallisia poliittisia elimiä, jotka ovat vastuussa kansainväliselle äänestäjäkunnalle. Tarvitaan Euroopan unionin laajuinen poliittinen toimintakenttä, jossa tärkeä sija on ylikansallisesti verkottuneilla kansalaisliikkeillä.

Äänestäjän tilanne ainakin Suomessa on kesäkuun vaaleissa kuitenkin haastava. Suomalainen media ei raportoi juuri ollenkaan Euroopan unionin asioita tai europarlamentin väittelyitä, vaikka Euroopan unionin lainsäädäntövalta ylittää Suomen eduskunnan vallan. Suomalainen media ei ole pitkään aikaan ollut vallan vahtikoira ja tässä asiassa se pärjää kaikkein huonoimmin.

Erityisesti vasemmistolaisten äänestäjien täytyy havahtua ja lähteä liikkeelle. Euroopan parlamentin vaaleissa äänestäminen on keskeinen toimenpide Euroopan laajuisen vasemmistolaisen agendan edistämiseksi. Ei todellakaan ole samantekevää, keitä europarlamentissa istuu.

Eurovaalit eivät ole ensisijaisesti protestikanava kotimaan politiikkaan, kyse on paljon laajemmasta ja merkittävämmästä asiasta.

Tässä kirjoituskokoelmassa Outi Ojala, Minna Sirnö, Heikki Lehtinen, Kaarina Kailo ja Anna Mikkola pohtivat Euroopan parlamentin asemaa, finanssikriisiä ja kehitysmaiden asukkaiden tilannetta rikkaiden valtioiden karsiessa apuaan finanssikriisin varjolla.

Ruurik Holm

Vasemmistofoorumin toiminnanjohtaja

Euroedustajalla on väliä

Moni miettii tänä keväänä, kannattaako seuraavissa Euroopan parlamenttivaaleissa äänestää. Osalle syynä on se, ettei pidä koko EU:sta. Toisille taas tuntuu olevan ihan samantekevää keitä sinne valitaan. Aika usein kuulee myös epäilyjä siitä, voivatko 13 Suomesta valittavaa euroedustajaa tai yksi yksittäinen meppi saada mitään aikaan jättikokouksessa parlamentissa.

EU ja sen parlamentti ovat edelleen monille suomalaisille kovin vieraita. Lähes 15 vuoden jäsenyyden jälkeenkään ei aina ole helppoa jäsentää, kuka EU:ssa todella päättää asioista.

Komission, eri kokoonpanoissa kokoontuvien ministerineuvostojen sekä parlamentin valta- ja tehtäväjakoa ei hahmoteta samalla tavoin kuin kotimaan päätöksentekoa. Ja vaikka asia olisi riittävän vaikea jo näinkin, EU-tuomioistuimen suuri valta tulkita direktiivejä hämmentää meitä entisestään.

Parlamentit päätökset elävät kansalaisten arjessa

Ihmisillä ei välttämättä ole käsitystä siitä, miten laajasti EU:ssa tehdyt päätökset vaikuttavat meidän arkeemme niissäkin asioissa, joissa lopullinen päätöksenteko on kansallisella tasolla. Esimerkkinä voi mainita väestön ikääntymisen tuomiin haasteisiin vastaamisen. EU harmaantuu kovaa vauhtia ja siihen haetaan ratkaisuja muun muassa työurien pidentämisellä, elinikäisellä oppimisella ja nuorten työelämään siirtymistä nopeuttamalla sekä maahanmuuttopolitiikkaa linjaamalla.

Kansalaiset eivät välttämättä edes tiedä, että parlamentin valta on kasvanut voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Edelleen kuvitellaan, että parlamentti on "norsujen hautausmaa" ja lähinnä keskustelukerho. Näin ei kuitenkaan ole, vaan parlamentti osaa käyttää täysimääräisesti sille kuuluvaa valtaa.

Niin sanottu yhteispäätösmenettely on laajentunut monille uusille alueille sen jälkeen, kun itse toimin meppinä. Yhteispäätösmenettelyä vaativissa asioissa parlamentin sana painaa paljon, ja jäsenmaiden hallituksia edustavien ministereiden, ministerineuvoston, on haettava kompromissia parlamentin kanssa. Tarvittaessa tämä tapahtuu niin kutsutun sovittelumenettelyn kautta.

Sovittelumenettelyssä neuvottelupöydässä ovat osallisina kaikki kolme keskeistä EU:n toimijaa: komissio, neuvosto ja parlamentti. Parhailtaan menettelyä sovelletaan vuosikautia kiistanalaisena olleen työaikadirektiivin erimielisyyksien ratkaisemiseksi.

Hyvä meppi osaa vaikuttaa

Kokemuksesta voin vakuuttaa, että yksittäisellä euroedustajalla voi parlamentissa olla jopa enemmän vaikutusmahdollisuuksia kuin täällä kotimaassa. Euroopan parlamentissa nimittäin ei ole samanlaista hallitus-oppositioasetelmaa kuin meidän eduskunnassamme. Suuret poliittiset ryhmät käyttävät sielläkin valtaa, mutta pienemmillä ryhmillä ja niiden edustajilla on myös tosiasiallisia vaikutusmahdollisuuksia niin valiokunnissa kuin parlamentin istunnoissakin – ihan kuten meidän kunnanvaltuustoissamme.

Yksittäinen meppi voi saada paljon aikaan, jos hänellä on vankkaa asiantuntemusta jollain tietyllä alalla, esimerkiksi terveys-, työelämä- ja sosiaalasioissa, talouspolitiikassa, ympäristöasioissa tai vaikkapa ihmisoikeuskysymyksissä.

Olennaista edustajan työssä on asiantuntemus ja yhteistyökyky keskusteluissa kollegojen, komission virkamiesten ja muiden vaikuttajien, kuten työmarkkinaosapuolten, kansalaisjärjestöjen edustajien tai lobbaajien kanssa.

Euroedustajan keskeinen työ tehdään parlamentin valiokunnissa aivan kuten kotimaassakin. Valiokuntien mietinnöt valmistellaan nimettyjen raportojen toimesta, toisin kuin omassa eduskunnassamme, jolle mietinnöt valmistelee valiokuntaneuvos valiokunnassa käydyin asiantuntijakuulemisen ja keskustelun pohjalta.

Raportojana tai varjoraportojana toimiminen onkin eräs tärkeimpiä europarlamentaarikon tehtäviä. Tehtävistä suorastaan kilpaillaan niin valiokunnissa kuin poliittisissa ryhmissäkin.

Koska valiokuntien kokoukset ovat avoimia, päätöksenteko ja siihen johtaneet prosessit ovat avoimempia kuin meillä.

Poliittinen kanta päätetään puolue ryhmässä

Usein ajatellaan että suomalaiset mepit ovat parlamentissa Suomen asialla. Tosiasiasa parlamentissa toimitaan poliittisissa ryhmissä aivan kuten täällä kotimaassakin. Poliittiset kannat siis valmistellaan ja muodostetaan puolue ryhmässä ennen päätöksentekoa. Siksi suomalaiset edustajat eivät suinkaan aina äänestä samalla tavalla, vaan samat poliittiset

erot, jotka ovat kotimaassa, näkyvät myös Strasbourgin ja Brysselin päätöksenteossa.

Poliittisten ryhmien välillä on kuitenkin eroja siinä, miten tiukasti yhtenäiseen äänestyskäyttäytymiseen pyritään. Joissain ryhmissä parlamentaarikoille annetaan vapaat kädet äänestää näkemyksensä mukaan, toisissa taas haetaan tiukkaa ryhmälinjausta. Siksi Suomessa joutuu välillä ihmettelemään joidenkin suomalaisten meppien käyttäytymistä, kun he puhuvat täällä yhtä, mutta painavatkin Brysselissä tai Strasbourgissa äänestäessään toista nappia.

Käsiteltävien asioiden määrä on valtava ja puhe aika istunnoissa tiukasti säädeltyä. Toisin kuin meillä, parlamentin poliittiset ryhmät saavat kokonsa perusteella tietyn puheajan käsiteltävästä asiasta. Ryhmät jakavat sisällään ajan eri edustajien kesken.

Muistan, miten kovaa kilpailua näistä minuuteista käytiin – kolme minuuttia oli jo pitkä puhe aika! Siinäkin joutui jo tarkkaan miettimään sanottavansa, puhumattakaan jos sanomisensa piti tiivistää 1,5 minuuttiin. Myös raportojilla on tiukasti rajattu aika esitellä valiokunnan työn tulos.

Yhteistyö kantaa hedelmää

Euroopan parlamentissa toimii myös lukuisia meppien ja kansalaisjärjestöjen yhteisiä, epävirallisia yhteistyöryhmiä, esimerkiksi ikääntyvien asioita, homoseksuaalien oikeuksia, vammaisten asioita ja eläintenoikeuksia käsittelevät ryhmät.

Itse toimin edellä mainituissa aktiivisesti ja koin varsin tärkeäksi sen, että saimme suoraan tietoa eri kansalaisjärjestöiltä kunkin ryhmän ongelmista tai syrjinnästä ja konkreettisia ehdotuksia asioiden korjaamiseksi.

Tiedän kokemuksesta, että tällaisesta yhteistyöstä voi syntyä hyvin kouriintuntuvia tuloksia. EU:n ensimmäinen syrjintäpaketti, eli syrjinnän vastaiset toimet, syntyi tiiviin yhteistyön tuloksena komissaarin ja komission virkamiesten sekä kolmen yhteistyöryhmän kesken.

Kysymykseen kannattaako kevään EU-vaaleissa äänestää, vastaan ehdottomasti kyllä. Kannattaa myös miettiä millaisen euroedustajan itselleen haluaa. Haluatko parlamenttiin arvomaailmaltaan oikeistolaisen, lähinnä talouselämän ja yritysten etuja ajavan henkilön

vai ihmisen, jonka mielestä Eurooppaa pitää kehittää sosiaalisemmaksi, demokraattisemmaksi ja raakoja markkinavoimia suitsevaksi yhteisöksi.

Äänestämättä jättäminen ei tilannetta ainakaan paranna, vaaleissa nukkuvien avulla Euroopan parlamenttiin varmimmin valitaan kovia arvoja kannattavia edustajia

Siispä, äänestäthän kevään EP-vaaleissa, vaikka et erityisemmin EU:ta rakastaisikaan. Euroedustajalla on väliä!

Outi Ojala

Vasemmistoliiton kansanedustaja 1991-1996 ja 1999-2007,

Euroopan parlamentin jäsen 1996-1999

Eurolla elämä, toisella tasa-arvo

Maailmassa kuolee joka minuutti nainen raskauteen tai synnytykseen. Turhaan. Kuitenkin keskustelu tasa-arvoisesta oikeudesta elämään ja hyvinvointiin on Euroopassa ja Suomessa taantuman keskellä korvia huumaavan hiljaista.

Merkit selän kääntämisestä muulle maailmalle ovat sen sijaan voimistuneet. Näin siitäkin huolimatta, että Euroopan Unioni jäsenvaltioineen on pitkään ollut maailman suurin kehitysavun antaja.

EU ja sen jäsenmaat sitoutuivat vuonna 2000 YK:n vuosituhatjulistukseen. Julistuksen kahdeksan vuosituhattavoitetta tähtäävät maailman suurten kehitysongelmien ratkaisemiseen ja äärimmäisen köyhyyden puolittamiseen vuoteen 2015 mennessä. Globaaliin sitoumkseemme liittyen vuoden 2010 pitäisi olla eurooppalainen menestysmerkkipaalu kirjissä poistaa maailmasta äärimmäinen köyhyys.

Toisin kuitenkin on käymässä.

Eurooppa luistaa vastuistaan

Keväällä 2009 edes Suomen hallitus ei enää pitänyt kansainvälistä solidaarisuutta mainitsemisen arvoisena asiana määritellessään omia painopisteitään EU:n vuoden 2010 budjetissa. Suomen hallitus ei ole ainoa sitoumuksensa sivuuttanut. Globaalin taantuman aikana monet EU-maat ovat kääntyneet sisäänpäin – kehitysyhteistyön kannalta tuhoisin seurauksin.

Latvia on lopettanut kokonaan kansallisen kehitysapunsa. Irlanti on leikannut 95 miljoonaa euroa tuestaan maailman köyhistä köyhimmille. Italia puolestaan uhkaa nipistää kolme neljänestä omasta avustaan. Kaikki tämä aikana, jolloin apua tarvittaisiin enemmän kuin koskaan.

Se, että EU ja sen jäsenvaltiot laiminlyövät vastuunsa äärimmäisen köyhyyden poistotalkoissa globaalin talouskriisin aikana, kantaa karneaa hedelmää. Kylmä totuus nimittäin on, että jokainen kehitysyhteistyöstä Euroopassa leikattu euro on kuolemantuomio jollekin afrikkalaiselle, aasialaiselle tai Latinalaisen Amerikan asukkaalle.

Yli miljardi maailman ihmistä elää alle eurolla päivässä ja lähes miljardi ihmistä on jatkuvasti aliravittuja. Heille jokainen lisäeuro on elintärkeä.

Antamaton apu tappaa. Siksi lama ei saa olla tekosyy livetä sitoumuksista, joita olemme tehneet itsellemme, lähimmäisillemme ja tuleville sukupolville. Globaali talouskriisi ratkaistaan vain inhimillisesti kestäväillä ja oikeudenmukaisilla globaaleilla ratkaisuilla.

Kondomi on halpa henkivakuutus

Kun kyse on elämästä ja kuolemasta, tilaa hurskasteluun tai kainosteluun ei saa antaa. Kenelläkään ei myöskään pitäisi olla oikeutta moralisoida muiden ihmisten elämän kustannuksella. Näin kuitenkin tapahtuu yhteisessä Euroopassamme.

Esimerkiksi kondomi on tutkitusti yksi maailman halvimmista henkivakuutuksista ja yksi maailman tehokkaimmista keinoista poistaa köyhyttä. Ehkäisyvälineiden saatavuudella on selkeä kytkös talouden kehittymiseen, koska ehkäisymahdollisuuksien olemassaolo mahdollistaa perhesuunnittelun.

Kondomi myös ennaltaehkäisee tehokkaimmin hi-virusta ja aisia, joka uhkaa tuhota lopullisesti Saharan eteläpuoleisen Afrikan. Afrikkalaismiehellä on kuitenkin käytössään keskimäärin kaksi kondomia puolessa vuodessa.

Syylisiä kolmannen maailman kondomipulaan löytyy sekä Euroopasta että rapakon takaa. Poliittinen kartta Euroopassa yksinkertaisesti muuttui muutama vuosi sitten aiempaa oikeistolaisemmaksi ja avoimemmin konservatiivisemmaksi niiltä osin, kun kyse on ihmiselämän perusedellytyksistä, seksistä ja seksuaalisuudesta.

Munkkien ja moralistien tappava asenne

Viime vaaleissa abortin ja ehkäisyn vastaiset voimat tukevoittivat jalansijaansa sekä Euroopan kansallisissa parlamenteissa että Euroopan parlamentissa. Syy on yksinkertaisesti se, että liian moni suomalainenkin edustaja on vaiennut seksuaaliterveydestä ja -oikeuksista omalla työmaallaan.

Monessa maassa munkeista ja moralisteista on tehty seksin asiantuntijoita, ja heidän vaikutusvaltansa on ulotettu jopa EU:n kehitysapuun. Munkkien ja moralistien vaikutusvalta ei kuitenkaan perustu tieteellisesti todistettuihin perusteisiin, ja se kumpuaa arvo-maailmasta, joka on kaukana lähimmäisenrakkaudesta.

Kun siis munkit taannoin julistivat kondomit ja abortin uuden ajan kuolemansynneiksi, he samalla julistivat sodan Afrikan, Aasian ja Latinalaisen Amerikan asukkaita vastaan ja tuomitsivat jälleen uuden sukupolven elämään äärimmäisessä köyhydessä. Samasta

kalseasta arvomaailmasta kumpusi myös taannoinen Yhdysvaltojen päätös sitoa kehitys-apunsa seksistä pidättäytymispakkoon ehkäisyvalistuksen, kondomien jaon ja seksuaali-terveyden vahvistamiseen sijaan.

Yhdysvaltojen tuolloisen poliittisen johdon moralisointi maksoi tuhansia ihmishenkiä. Ehkäisyvalistuksen loppuminen sekä kondomien saatavuuden romahtaminen käänsivät muun muassa Kongon Hiv/aids-tilanteen katastrofaaliseksi.

Tällä hetkellä puuttuva apu, tietämättömyys ja olemattomat ehkäisymahdollisuudet tappavat turhaan satoja tuhansia ihmisiä, vain koska eräät poliitikot Euroopassa ja Yhdysvalloissa vastustavat kondomeja, perhesuunnittelua ja aborttioikeutta.

Onneksi Yhdysvalloissa nyt puhaltavat uudet tuulet myös seksuaalioikeuksien ja -terveyden osalta. Samaa tuuletusta toivoisi tapahtuvan EU:ssa.

Ratkaisun ytimessä tytöt ja naiset

"Kaikissa niissä keskeisissä kysymyksissä, joista maailman johtajat antoivat lupauksensa vuonna 2000, voidaan nopeimmin edetä sillä, että naiset saavat tähänastista paremman aseman päättää itse itsestään ja kunnan koulutuksen." Valtioneuvos Harri Holkeri vuonna 2002

Tänään 1350 naista kuolee äitiyteen liittyvistä syistä, jotka olisivat muutamilla euroilla poistettavissa.

Tänään maailman miljardista köyhistä köyhimmästä kolme viidestä on tyttö tai nainen.

Tänään maailman miljardista lukutaidottomasta kaksi kolmesta on tyttö tai nainen.

Tänään maailman 130 miljoonasta lapsesta, jotka eivät pääse kouluun, seitsemän kymmenestä on tyttö.

Toisaalta ilman naisten pyörittämää mikrotaloutta lähes kaikkien Afrikan maiden kansantalous romahtaisi olemattomiin.

Tyttöjen ja naisten aseman parantaminen kehittyvissä maissa onkin avainasemassa tähdittäessä inhimillisempään ja sosiaalisesti oikeudenmukaisempaan kehitykseen. Siksi koulutuksen, oikeuden perhesuunnitteluun, mahdollisuuden ehkäisyyn, saavutettavissa olevat terveyspalvelut ja yritteliäisyyden mahdollistavan mikrolainoituksen pitäisi olla jokaisen maailman naisen ulottuvilla.

Vientivaltiksi oma menestystarinamme

Suomi on tähän asti ollut niitä harvoja maailman valtioita, jonka presidentti ja kehitysyhteistyöstä vastaavat viranomaiset ovat nostaneet sekä tyttöjen ja naisten aseman että seksuaalioikeudet ja -terveyden johdonmukaisesti esiin kaikilla kansainvälisillä areenoilla. Suomalaisen on ollut helppo muistuttaa todellisesta menestystarinastamme, jossa tyttöjen asemaa parantamalla, neuvolatoiminnalla, naisten ja miesten seksuaaliterveyteen panostamalla ja mahdollistamalla perhesuunnittelu saatiin äitikuolleisuus muutamassa vuosikymmenessä lähes nollaan. Samalla taattiin naisten korvaamaton panos työelämäämme.

Menestystarinamme loi pohjan maamme taloudelliselle menestykselle ja on ehdottomasti parhaimpia vientituotteitamme – jos niin haluamme. Siksi kaikkien suomalaisten pitäisi olla puolustamassa tyttöjen ja naisten asemaa sekä seksuaaliterveyttä ja -oikeuksia kaikilla politiikanteon areenoilla, osana globaalia talousehlytystä ja solidaarisuutta. Siis myös EU:ssa.

Tutkittua tietoa naisten ja tyttöjen aseman sekä seksuaaliterveyden edistämisen positiivisista vaikutuksista löytyy roppakaupalla. Kyse onkin siis vain halustamme julkituoda nämä tilastoidut totuudet.

Jos yhdellä lisäeurolla pelastamme elämän ja toisella luomme tasa-arvoa, maailmanlaajuinen kuilu etelän ja pohjoisen välillä kuroutuu umpeen tavalla, josta jokainen ihminen Suomessa, Euroopassa ja maailmassa hyötyy.

Minna Sirnö

Kansanedustaja, eduskunnan väestö- ja kehitysryhmän puheenjohtaja,

Vasemmistonaisten puhemies

Lissabonin tragedia saa farssin piirteitä

Vajaa kymmenen vuotta sitten EU-maiden päämiehet julistivat Lissabonissa suureen ääneen tavoitteena olevan, että vuoteen 2010 mennessä Euroopan unioni on maailman kilpailukykyisin tietoon perustuva talous. Jo kauden puolivälissä huomattiin, että ei tästä takkia tullut, ehkä liivi. Kun vuosi 2010 on edessä, jäljellä on tuskin tuluskukkaron ainekset ja nekin on ostettu velaksi. Strategia on muuttunut tragediaaksi.

Farssilta puolestaan tuntuu se, että talouskriisin iskeytyä Euroopassa tapellaan kii-vaimmin sata vuotta vanhasta teollisuudenalasta, autoteollisuudesta. Eurooppalaiset autofirmat perustivat kilvan uusia tehtaita itäiseen Keski-Eurooppaan jo ennen EU:n laajentumista sekä turvatakseen markkinaosuutensa niissä että tuottaakseen halvemmalla autoja läntisille markkinoille. Samaan aikaan vielä kauempaa idästä tulvii markkinoille vielä halvempia autoja, ja isot markkinat ovat siirtyneet pysyvästi sinne.

Autoteollisuus työllistää toki Euroopassa suoraan tai välillisesti 12 miljoonaa ihmistä. Ranskassa siinä on kiinni joka kymmenes työntekijä, Saksassa vielä useampi. Kaikki alan firmat kuitenkin tietävät, että Euroopassa on kymmenkunta prosenttia liikaa autotehtaita ja autojenteleijöitä. Nyt tapellaan siitä, kenen tehtaita suljetaan ja koska. Avuksi värvätään kotimaan hallitus ja työntekijät. Se on tragediaa.

Autoteollisuudella on Suomessa pieni merkitys ja asia näyttää kaukaiselta. Mutta Ranskan presidentti Nicolas Sarkozy totesi ranskalaisen autoteollisuuden suojaamisesta puhuessaan, että toimia tarvitaan ehkä myös muilla aloilla. Esimerkkinä hän mainitsi sahateollisuuden.

Samantapaiseen omiensa suojeleluun EU-maat ovat sortuneet pankkien tukitoimissa ja muissa elvytyspyrinnöissään, jopa omien valuuttojen heikentäminen on otettu käyttöön.

Muurit eivät elvytä

Suomi on riippuvainen tuonnista ja viennistä ja kansainvälisistä rahoitusmarkkinoista. Teknologiateollisuuden Suomessa syntyvästä liikevaihdosta kolme neljäsosaa tulee viennistä.

Pienten ja keskusuurten yritysten rahahanat pankeissa sulkeutuivat syksyllä, kun kansainväliset suurten yritysten rahoittajat lähtivät Suomen markkinoilta, ja isot yritykset

imivät pankeista lainarahan.

Omat rahamme eivät riitä tällaisen tuotannon ja elintason ylläpitämiseen eikä pelkäämään Suomen rajojen sisäpuolella häärimällä synny tämääntasoista hyvinvointia. EU on osa niitä rakenteita, joilla edellytyksiä enemmän luodaan. Nykykriisin oloissa näitä rakenteita tarvitaan vielä enemmän kuin vähän aikaa sitten.

Saksan entinen vihreä ulkoministeri Joschka Fischer puhui helmikuun lopulla Lontoossa "uudesta Berliinin muurista", joka on nousemassa Eurooppaan 20 vuotta edellisen muurin murtamisen jälkeen. Muureja syntyy uusien ja vanhojen jäsenmaiden, euroalueen ja sen ulkopuolisten maiden, sekä isojen ja pienten maiden välille.

Esimerkiksi erilaiset elvytys- tai rahoitusjärjestelmän pelastustoimet purevat kunnolla vain, jos ne ovat samansuuntaisia ja yhteen sovitettuja. Muuten niillä rahoitetaan muurien rakentamista. Tässä kriisissä tarvitaan enemmän Eurooppaa, vähemmän lyhytnäköisten kansallisten etujen ajamista.

Velat on jo sosialisoitu

Kymmenvuotiaalla euroalueella Irlanti, Kreikka ja Espanja ovat velkaantumassa tolkutonta vauhtia ja sama on edessä Itävallassa, jos maan pankkien vastuut uusissa EU-maissa kaatuvat valtion syliin. EU-säännöt periaatteessa kieltävät jäsenmaita pelastamasta toisia maita velkapulasta, mutta käytännössä se voi olla ainoa mahdollisuus, eivätkä säännötkään niin yksiselitteiset ole.

Suomalaisten etu on, että nämä maat saavat rahaa jostakin. Muuten edessä voi olla tilanne, jossa meidätkin leimataan samaan pienten maiden kastiin ja lainansaanti loppuu. Silloin leikkauslistat ovat pitkiä, sillä Jorma Ollilan ja Björn Wahlroosin rahat eivät niiden katteeksi riitä.

Ilmaiseksi sitä ei pidä tehdä. Euroalueella on sosialisoitu kaikille alueen veronmaksajille vastuu jokaisen maan julkisesta velasta, sillä se vaikuttaa korkoihin koko alueella. Rahoitusmarkkinoiden toimijat ovat sosialisoineet kansalaisille vastuun muuallakin oteutuista riskeistä. Veronmaksajat, jotka ovat pääosin palkansaajia ja kuluttajia, voivat esittää ehtojaan avulle.

Talous- ja rahoituskriisi on tuonut paljaaseen päivänvaloon monia isoja ongelmia, joita euroalueen ja EU:n rakenteisiin ja politiikkaan liittyy. Mutta samalla se tarjoaa mahdollisuuksia korjata niitä tavalla, jossa ei katsota vain yritysten kilpailukykyä.

Eurooppalaisella vasemmistolla ja ammattiyhdistysliikkeellä on harvinaisen hyvä mahdollisuus edistää omia poliittisia tavoitteitaan, kunhan ne eivät käperry vain suojaamaan

omia nurkkiaan tai paremminkin omien firmojensa omistajia.

Esimerkiksi Irlanti ja Itävalta ovat häikäilemättä kilpailleet alhaisella yritysverotuksella houkutellakseen yrityksiä omalle maaperälleen. Yritysverotuksen tason nostaminen tiettylle vähimmäistasolle koko alueella on yksi tavoite. Talous- ja yhteiskuntapolitiikan tavoitteita on rustattava muutenkin samansuuntaiseksi. Työntekijöiden kilpailuttaminen toisiaan vastaan työehtoja polkemalla on saatava aisoihin.

Euroon on kaipuuta

Euroalueesta eroaminen ja omaan valuuttaan palaaminen ei ole ratkaisu ongelmiin kenellekään. Suomen valtion velka on otettu ulkomailta euroissa ja esimerkiksi asuntolainoihin pankit ovat hakeneet rahaa ulkomailta.

Jos Suomi ottaisi markan käyttöön, velat muutettaisiin markoiksi. Mutta millä kurssilla? Kahdenkymmenen prosentin devalvoituminen merkitsisi samaa kuin nyt kymmenen miljardin euron lisäyksen kirjaaminen valtion velkaan noin vain. Italiassa tai Kreikassa summat olisivat paljon huikeampia. Korot huitelisivat omissa lukemissaan.

Toinen mahdollisuus olisi ilmoittaa, että euromääräisiä velkoja ei makseta eli tehdä konkurssi. Häkäpönttö ja korvike olisivat sen jälkeen luksusta.

Euroalueelle on itse asiassa enemmän tunkua sisään kuin sieltä pois. Moni uusista jäsenmaista liittyisi heti pelastuakseen vielä pahemmalta katastrofilta, jonka juuret ovat paljolti vanhoissa jäsenmaissa. Niiden pankit valtasivat uusien maiden rahoitusmarkkinat lähes täysin. Ne tunkivat halvan rahan aikana maat täyteen valuuttavelkaa jopa asuntolainoihin. Nyt maiden taloudet seisovat ja valuutat ovat devalvoituneet. Valuuttavelkataakka kasvaa samassa suhteessa.

Riskit lainoista ovat esimerkiksi Itävallassa tai Italiassa, Baltian maiden osalta paljolti Ruotsissa. Monen eurooppalaisen pankin vastuut ovat osin tästä syystä suhteellisesti paljon suuremmat kuin amerikkalaispankkien ja aivan suhteettomat niiden isäntämaiden talouksien kokoon nähden. Ne ovat viime kädessä pankkien toiminnan takuina.

Rahoitusjärjestelmien vakautta valvotaan periaatteessa, mutta valvonta täyttää farssin piirteet. Valvonta on kansallista, ja se on kattanut vain pienen osan rahoitusmarkkinoista, vaikka rahaa ja sen korvikkeita myydään rajojen yli aivan vapaasti.

EU on maailman kilpailukykyisin tietoon perustuva talous, mikäli sillä tarkoitetaan peltoplätin tarkan koon laskemista satelliittikuvien avulla. Mutta eri puolilta maailmaa otetuista satojen miljardien eurojen riskeistä sillä ei ole harmainta aavistustakaan, ennen kuin ne lankeavat syliin.

Heikki Lehtinen
Taloustoimittaja

Kasinokapitalismin kriisi kurittaa köyhiä naisia

Viime aikojen talous- ja rahoituskriisit kertovat kehityksestä, jonka myötä naisjärjestöjen pahimmat Euroopan unioniin liittyvät pelot ovat toteutuneet. Ahneuden siivittäjä keinottelutalous on saanut niskaotteen yli sata vuotta rakennetusta hyvinvointivaltiosta.

EU:n yhtiövallan hyväksi säännellyssä finanssipolitiikassa on juonteita, jotka vasta kriisi on tuonut näkyviin, esimerkiksi riskien siirtäminen yhä julkeammin veronmaksajille. Riskit on sosialisoitu ja voitot yksityistetty.

Sosiaalinen ulottuvuus jäi talouden jalkoihin

Monissa EU:n asiakirjoissa viitataan tasapainoisen "Euroopan sosiaalisen mallin" rakentamiseen. Talous-, työllisyys-, sosiaali- ja ympäristöpolitiikat nähdään toinen toisiaan tukevinä vastavuoroisina alueina.

Jäsenvaltioiden odotetaan sitoutuvan korkeaan sosiaaliseen suojelun tasoon, työllisyyden nostamiseen, miesten ja naisten välisten palkka-, sosiaaliturva- ja muiden perustelemattomien erojen poistamiseen, työmarkkinajärjestön väliseen dialogiin sekä muihin eurooppalaisille hyvinvointivaltioille soveliaiksi katsottuihin toimintamalleihin.

Sananhelinän takaa paljastuu, että EU:n kilpailukyky-liturgia on eräänlaista riskinsiirtotaloutta, joka perustuu sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tavoitteiden vastaisesti enemmän yritysten kilpailumahdollisuuksien kuin kansalaisten oikeuksien turvaamiseen.

Globaalissa kasinokapitalismissa ei suinkaan palkita työnteosta ja ahkeruudesta, vaan holtittomasta riskinotosta. Tämä tapahtuu EU-tavoitteiksi nostettujen kilpailukyyn ja talouskasvun nimissä. Esitys eläkeiän nostamisesta kiteyttää etenevän prosessin, jossa eläkeikää lähenevien, ulkoistettujen ja vaikeasti työllistettävien EU-kansalaisten talousahdinkoa syvennetään.

EU:n tekemät päätökset osoittavat syvän ristiriidan unionin sosiaalisten turvatakuiden ja tasa-arvoperiaatteiden ja sen taloudellisen ulottuvuuden välillä. EU:n valtaapitävät toimijat eivät kysy mitä talouselämä voi tehdä yhteiskunnan hyvinvoinnin lisäämiseksi, vaan miten sosiaaliturva ja palvelut voidaan valjastaa talouselämän etujen edistäjiksi.

Hallituksen varakkaita suosivat elvytyskeinot kriisistä selviytymiseksi eivät ole kuitenkaan vain suomalaisia käänköksiä Lissabonin strategiasta. Ne heijastavat päättäjiemme

intoa käyttää kriisitunnelmaa tekosyynä porvaritavoitteelleen. Hyvinvointivaltio halutaan korvata tarvehankintaan perustuvalla sääty-yhteiskunnalla ja kilpailutaloudella.

Uhkapeliä köyhien rahoilla

Kun pääoma etsii yhä uusia sijoituskohteita sosiaali- ja terveyspalveluista ja jopa koulutuksesta, kansalaisten tasa-arvo ja sivistysarvot jäävät jalkoihin.

Erlaiset finanssituotteet ja riskipitoiset rahoituspalvelut, joiden vapauttamista sääntelystä EU on ajanut, ovat saaneet rauhassa kehittyä suuren luokan uhkapeli- ja keinotellutaloudeksi. Sen seurauksena on menetetty käsittämättömiä summia veroeuroja ja eläkesäästöjä taivaantuuliin.

Vielä vuonna 2000 eläkerahoista 59 prosenttia oli Esko Seppäsen (2009) mukaan sijoitettu kotimaahan palvelemaan Suomen taloutta. Sijoituspeli on kuitenkin johtanut suomalaisten yhdessä takoman sammon tuottojen valumiseen ulkomaille, myös veroparatiiseihin. Mikäli pörssikurssit eivät lähde uuteen nousuun, uhkana on, että työeläkelaitosten sijoitustappiot lankeavat maksuun palkansaajille eläkemaksujen korotuksina ja palkanalennuksina.

Vähiten talouskasvun hedelmistä ovat hyötäneet EU:n herkkäuskoisimmat, luottavaisimmat tai muutoin vähäistä neuvotteluvoimaa omaavat kansanryhmät. Heihin kuuluvat usein myös naiset.

Kaiken kukkuraksi finanssi-instituutit ovat käyttäneet heidänkin säästöjään uhkapeleissään, ja nyt heikoimmilla olevat saavat kantaakseen riskien realisoitumisesta koituvan sosiaalisen hinnan. Kun julkinen veropohja ja kuntatalous romahtavat lisääntyneen työttömyyden ja konkurssien myötä, juuri nämä ryhmät pannaan kärsimään suhteettomasti supistamalla niitä palveluita, joita he tarvitsevat entistä enemmän.

Heidän joukkoonsa lukeutuu pienen eläkekertymänsä tähden haavoittuvaisia naisia, ja palkansaajia, joiden toimeentuloa jatkuvat joustopakot ja matalapalkkatuet ovat jo kaventaneet. Siis ryhmiä, joiden ääni ei poliittisella kentällä ja peleissä kuulu.

Joustotyövoima talouden suhdannepuskurina

Finanssimarkkinoiden keinotellutaloudella on sukupuolivaikutuksia, mutta molemmat sukupuolet voivat olla yhtä aikaa uuden talouden hyötyjien tai hyväksikäyttäjien kohteena. Ryhmänä naiset ovat kuitenkin sosialisationsa ja heille langetetun "luonnollistetun" hoi-

va- ja huolenpitovastuun takia riskitalouden erityinen uhrilamppu. Kriisi heikentää julkisia palveluita, joita kipeimmin tarvitsevat työ- ja perhe-elämän vastuita yhdistelevät naiset.

Jo ennen talouskriisiä, tutkijat viittasivat globaalitalouden sukupuolivaikutuksiin ”köyhyyden naisistumisena ja vallan miehityksenä”. Osana riskiensuuntatoutta, matalapalkka- ja joustotyövoimaksi alistetut naiset painavat talouden kaasupoljinta ja toimivat suhdannepuskureina. Heidän kilpailukyvyttömät palkkansa ja työehtonsa takaavat suuryritysten voitot.

Toki miehetkin kelpaavat joustotyövoimaksi, mutta erityisesti Aasian kuuliaisten ja nöyrien nuorten naisten näppärät sormet ja joustava asenne ovat tehneet heistä haluttua työvoimaa.

Suomen oikeisto on pyrkinyt luomaan Suomeen vastaavanlaisen naisista ja maahanmuuttajista koostuvan joustotyövoiman.

Monet turvallisesta palkkatyöstä nauttineet kunta-alan naiset ovat puolestaan päätyneet pakkoyrittäjiksi hoiva- tai siivousalalle, kun kunnat ovat ulkoistaneet taloussuhdanteiden riskit työntekijöille.

Vai pyritäänkö jatkuvilla heikennyksillä sittenkin tasa-arvon edistämiseen? Lisäämällä naiseläkeläisten arjen kurjuutta heidät ehkä saadaan siirrettyä taseissa nopeammin pois-toiksi. Nykymentolla he vielä ulkoistavat itse itsensä tuonpuoleiseen, ja silloinhan epätasa-arvo miesten ja naisten elinikäodotteessa kapenee.

Vaihtoehtojen aika ei ole ohi

EU:n ”sosiaalisen ulottuvuuden” irvokas signaali on, etteivät sääntely, tulonsiirtopoliitiikka ja verotus tule kohdistumaan ylimpiin tuloluokkiin ja keinottelukastiin – eli heihin, jotka riskikäytöksellään ovat ajaneet sosiaaliturvan ja palvelut ahdinkoon. Päinvastoin, kassinokapitalismin joutuessa tiputukseen, verenluovuttajiksi huudetaan jälleen veronmaksajat.

Kun valtion velanhoidon keinovalikoimaan vielä lisätään kiinteistöverojen korotus, köyhimpien ja pienituloisten taakka kasvaa. Ja samaan aikaan eriarvoistava ”tasavero” etenee.

Rahanvalta on saanut niskaotteen kansanvallasta, minkä lex nokiät ja sivistysyliopiston kaappaus elinkeinoelämälle osoittavat. EU ja perustuslaillisen sopimuksen luonnos toimivat tämän yhtiövallankumouksen toteuttajana.

Utopistisiltakin kuulostavia ehdotuksia tulee silti esittää. On aloitettava koko EU:n sopimusten ja instituutioiden visioiden ja yhtiövallan remontti. On käännettävä suuntaa

takaisin lähidemokratian ja kansallisen omavaraisuuden suuntaan.

Varallisuusvero ja aidosti progressiivinen verotus on palautettava, samoin kaikkien tulolähteiden yhteisverotus ilman pääomatulojen erityiskohtelua. On saatettava voimaan Tobinin vero, veroparatiisien portit on suljettava ja verokarhun on vierailtava ylimmän tulodesiilin vapaamatkustajien lompakoilla.

On korkea aika näyttää vihreätä valoa punaisemmalle, inhimillisemmälle EU-politiikalle.

Kaarina Kailo

Dosentti, Vasemmistonaisten varapuhemies

Euroopan parlamentti ja demokratian sietämätön keveys

Euroopan parlamentin valta on sen perustamisesta lähtien kasvanut pyrähdyksissä. Alun perin parlamentti koostui kansallisten parlamenttien nimittämistä edustajista ja toimi lähinnä keskustelukerhona. Se kokoontui Ranskan Strasbourgissa, jonka sijainti oli kätevästi aika keskellä silloisten jäsenmaiden näkökulmasta. Pääosin miespuoliset edustajat hurauttivat kokouksiin omilla autoillaan.

Vuodesta 1979 Euroopan parlamentti on valittu vaaleilla, ja sillä on ollut rajoitettua budjettivaltaa. Näytteinä parlamentin todellisen vallan kasvusta pidetään sen toimintaa komission suhteen. Vuonna 1999 parlamentti pakotti Jacques Santerin komission eroamaan väärinkäytösyytteiden takia. Vuonna 2004 parlamentti äänesti ehdotettua José Manuel Barroson komission nimittämistä vastaan, pakottaen Barroson vaihtamaan kiistelyä kokoonpanoa komissiossaan.

Neuvosto käyttää suljettua valtaa

Huolimatta Euroopan parlamentin asteittaisesta vallan ja merkityksen kasvusta, se ei edelleenkään ole kansallisiin parlamentteihin verrattava elin. Euroopan parlamentissa ei ole hallitusta tai oppositiota, eikä sillä ole lakialoiteoikeutta. Lakia voi EU:ssa esittää vain komissio. Lain varsinaisena säätäjänä, muokkaajana ja hyväksyjänä, vahvin elin on edelleen neuvosto, eli jäsenmaiden hallitusten edustajat.

Neuvoston valta on ollut perinteisesti melko suljettua valtaa. Jäsenmaiden hallitusten edustajat – korkeimmalla tasolla siis ministerit – ovat voineet kokoontua suljetuin ovin. Asioiden päättäminen neuvostossa on ollut asioiden viemistä demokraattisen areenan ulkopuolelle.

Päätöksenteon sulkeutuneisuuden takia moni poliitikko on kokenut voivansa syyttää epäedullisista päätöksistä vain "EU:ta", vaikka oman puolueen edustajat olisivat istuneet neuvostossa.

Parlamentilla on oikeus työntää lusikkansa soppaan vain asioissa, joissa sillä on yhteispäätösvalta neuvoston kanssa. Yhteispäätösmenettelyssä parlamentti ja neuvosto tuottavat molemmat omat näkemyksensä komission esittämästä lainsäädännöstä, ja nämä näkemykset sovitetaan sitten yhteen neuvottelemalla, viime kädessä sovittelulla.

Mikäli parlamentti ja neuvosto eivät päädy kompromissiin, lainsäädäntöä ei synny. Tästä huolimatta yhteispäätösmenettelyn historia tuntee vain yhden käden sormilla laskettavan määrän kaatuneita lakialoitteita.

Parlamentin torpattua työaikadirektiivin joulukuussa 2008 pääministeri Matti Vanhanen ihmetteli suomalaisten parlamentaarikkojen äänestyskäyttäytymistä ja kysyi kenen asialla ollaan. Yhtä hyvin saman kysymyksen voisi esittää neuvostolle: emme edelleenkään edes varmuudella tiedä kuka ministeri neuvostossa äänesti ja miten.

Hyvät henkilökemiat vauhdittaneet yhdentymistä

Poliittisessa yhdentymisessä – tai kuten jotkut sanoisivat, integraatiossa – hämmästyttävä merkitys on ollut henkilösuhteilla. Esimerkiksi komission puheenjohtajana Jacques Delorsin muistetaan edelleen omalla persoonallaan vaikuttaneen suunnattomasti siihen millainen EU tänä päivänä on. Samoin hallitusten välillä: aikanaan Ranskan presidentti François Mitterrandin ja Saksan liittokansleri Helmut Kohlin henkilökemiat ja näkemykset sopivat niin hyvin yhteen, että Eurooppa integroitui harppauksilla muutamissa vuosissa.

Heikompien komission puheenjohtajien ja huonommin toimivien suurten jäsenmaiden valtionpäämiesten suhteiden aikana poliittisen yhteistyön syveneminen on yleensä seisahnut.

Euroopan parlamentin historia osoittaa selvästi, että se on aina ollut ennemminkin asioihin sivusta kantaa ottava kuin lakia säättävä ja aloitteellinen elin. Tästä johtuen sitä ei voida pitää myöskään Euroopan integraation moottorina. Euroopan unionin poliittisen syventymisen takana ovat olleet jäsenmaiden hallitukset ja komissio.

Tämä toteamus tuo hyvin esiin yhden unionin kenties syvimmistä ongelmista: sen kehitys ja syventyminen eivät pohjimmiltaan ole olleet tai ole nykyäänkään demokraattisia prosesseja. EU:n kiistämättä demokraattisin elin, parlamentti, on ollut pitkään ja on tavallaan edelleen unionin kehityksen ulkopuolinen kommentaattori, jolle ennemminkin valtaa annetaan kuin se sitä ottaa.

Vaarana virkamiesvalta

Demokratia laahaa hitaasti yhdentymisen perässä: rakenteet ja tavoitteet luodaan ensin suljetuin ovin ja virkamiesvaltaisesti, sen jälkeen näön vuoksi annetaan ne kommentoitavaksi taholle, jolla on edes kuviteltavissa olevaa poliittista vastuuta. Tästäkin seuraa,

että jäsenmaiden kansalaiset ovat harvoin kokeneet unionia omakseen.

Moni eurooppalainen huippupoliitikko, joka kannattaa täysin rinnoin syvempää yhdentymistä, on nähnyt ongelman jonka demokratiavaje pitkällä tähtäimellä synnyttää. He ovat ymmärtäneet, että virkamiesvalta eli teknokratia johtaa ennen pitkää vakavaan konfliktiin unionin kannattamien arvojen, kuten demokratian, kanssa. Heidän näkökulmastaan ongelma on siinä, että kun kansalaiset eivät koe unionia omakseen saati mitään velotteita sitä kohtaan, heitä ei myöskään niin suuresti kiinnosta meneekö se eteenpäin vai eikö mene.

EU-kriittisestä ja vasemmistolaisesta näkökulmasta ongelma ei ole siinä, että demokratiavaje vaikeuttaa kansalaisten sitouttamista jo olemassa oleviin päätöksiin ja näkemyksiin eteenpäin menemisestä.

Ongelma on siinä, että kansalaiset eivät ole saaneet eivätkä saa vaikuttaa unionin perusrarvoihin ja -tavoitteisiin. Euroopan parlamenttissakin kuulee parlamentaarikon suusta tuon tuosta turhautuneen parahduksen "kansalaiset eivät vain ymmärrä", vaikka kansalaiset näyttävät ymmärtävän sängen hyvin että unionissa asioita päätetään heistä huolimatta.

Vallan vaikea jako

Euroopan parlamentti ei millään muotoa ole täydellisen demokraattinen elin. Silti se on lähinnä demokraattista elintä EU:ssa. Tämä johtuu vain ja ainoastaan siitä, että parlamenttiin valituilla on suora vastuu tekemisistään kansalaisille – sikäli kun kansalaisia kiinnostaa.

Yksittäisen jäsenmaan kannalta nykyisenkaltaisesta parlamentista ei kuitenkaan voida tehdä unionin korkeinta päättävää elintä neuvoston sijaan. Se tarkoittaisi varsinkin pienten jäsenmaiden vallan supistumista lähes olemattomiin. Parlamentti ei nimittäin ota jäsenmaiden itsenäistä asemaa huomioon lainkaan, vaan sen paikat on jaettu jotakuinkin vastaamaan väestömääriä.

Tämä on monen vahvempaa parlamenttia kannattavien mielestä yksinkertaisinta ja parasta kuviteltavissa olevaa demokratiaa. Se on kuitenkin älyllisesti epärehellistä ja naiivia: 27 itsenäisen jäsenvaltion muodostamassa poliittisessa unionissa täytyy olla elin, jossa jäsenmaat ovat keskenään tasa-arvoisia.

Ilman jäsenvaltioiden oman päättävällän ja niiden väestömäärien perusteella jakautuvan äänivallan eroa tasapainottavaa mekanismia on vain unioni, jossa yksittäisellä kansalaisella ei ole järjellä käsitettävää mahdollisuutta vaikuttaa omaan elinympäristöönsä ja sitä kautta elämäänsä. Se ei ole demokratiaa.

Parlamentti kuuntelee kansalaisia

Poliitikon ikaikainen taipumus on olla hyvin tietoinen ja mustasukkainen vallastaan. Näin on myös Euroopan parlamentissa. Kun EU:n perustuslaki ensin äänestettiin kansanäänestyksellä kumoon Ranskassa ja Hollannissa, ja myöhemmin uudelleennimettynä Lissabonin sopimuksena Irlannissa, parlamentin reaktio oli tuomitseva.

Parlamentin jäsenistä moni suorastaan loukkaantui siitä, että Lissabonin sopimuksesta jätettiin pois puolivaltioillisia symboleita kuten EU:n lippu ja hymni vain siksi, että hallitukset kokivat niiden olevan liikaa sopimuksesta äänestämään joutuville kansalaisille. Parlamentin perussopimusvaliokunta piti symboleita sopimuksen läpiviemisprosessin "oheisvahinkoina" tai uhreina, ja uhmakkaasti totesi, ettei mikään estä meitä silti käyttämästä niitä.

Euroopan parlamentilla on tärkeä rooli suoraan vaaleilla valittuna elimenä. Se on komissiota ja neuvostoa herkempi kuuntelemaan kansalaismielipidettä, kuten äänestys työaikadirektiivistä osoitti.

Tästä huolimatta parlamenttia kohtaan on hyvä säilyttää tietty kriittisyys. Europarlamentti ei ole vastaus EU:n demokratiavajeeseen, mutta se voi muodostaa vastavoiman komissiolle ja neuvostolle, mikä saattaa ennen pitkää johtaa nykyistä avoimempaan päätöksentekoon.

Seuraavat eurovaalit käydään sunnuntaina 7.6.2009. Niissä valitaan Suomesta 13 europarlamentaarikkoa. Yhteensä europarlamentaarikkoja on vaalien jälkeen 736. Vaaleissa on tärkeää äänestää jo siksi, että kolmestatoista paikastamme kannattaa ottaa kaikki hyöty irti.

Anna Mikkola

BA, europarlamentaarikko Esko Seppäsen avustaja

